

Uaka del dragon (Zmajeva grobnica) pripada kulturi Čimu, koja je cvetala na severnoj obali današnjeg Perua između XI i XV veka. Za peruanske starosedeoce, uaka je bila više od pogrebne piramide, jer je služila za predstavljanje bogova, njihovih hramova i uopšte svega natprirodnog.

UVOD

Događaji iz naše zajedničke povesti poznati su nam u svetlu priča savremenika i na osnovu iscrpnih istraživanja istoričara, koji su mnogo godina kasnije izučavali zbivanja iz prošlih vremena. Ali na svetu još uvek postoje neke uznemirujuće i tajanstvene oblasti senki. Ova knjiga predstavlja onu manje poznatu stranu povesti čovečanstva, gde su stvarnost i mašta razgraničene tankom linijom tajne.

Bezglasne poruke koje nam prenose uređeni nizovi menhira u Karnaku i veličanstvene skulpture što se uzdižu na malenom Uskršnjem ostrvu, magličasti tragovi izgubljenih gradova i likovi nesvakidašnjih istorijskih ličnosti – sve je to jedan zadivljujući svet koji bismo hteli pobliže da upoznamo.

Na stranicama ove knjige susrešćemo takođe bića, događaje i mesta iz mašte, koji su se kroz brojna razdoblja prošlosti nalazili negde na rubu sveta snova. Čitav paralelni svet, nastanjen sirenama, vešticama i đavolcima, svet koji su stvorile civilizacije pre nas, a koji zapravo pruža način da se odgovori na večita pitanja o tome odakle potičemo i kuda idemo.

MEHANIZAM ČUĐENJA

Čovek je u prošlosti bio suočen sa svetom u kojem nije bilo odgovora na mnoga pitanja, počev od zagonetke o poreklu i svrsi postojanja. Tako je u neutaživoj žeđi za znanjem čovek gradio svet satkan od legendi, jedan zaseban kosmos stvoren u dugim noćima bez mesečine, kada se činilo da su svi odgovori potonuli u mračnom nebu.

Razvoj nauke i period tehnološkog uspona koji je usledio posle industrijske revolucije, nije nužno predstavljao i potpuno uvođenje novog veka prosvetiteljstva. S jedne strane, čak i u današnje vreme preostalo je da se otkrije još mnogo nepoznatog o onome što se događalo u prošlosti, dok su s druge strane interesi određenih ljudi i neznanje velike većine usloveli nastanak nekih novih zagonetki.

Možda su upravo čovekova potreba da prevaziđe svoju svakodnevicu i da se suoči s granicama do kojih seže razumom usloveli u XX veku širenje urbanih legendi, pojavu sumnjivih znalaca budućnosti i strast za teorijama nepouzdanog osnova, razvijenim iz parapsihologije i drugih paranauka.

Tačno je da za mnoge zagonetke iz istorije čovečanstva već postoje objašnjenja zasnovana na proverenim i potvrđenim činjenicama. Cilj ove knjige nije da stvara nove nedoumice, već pre svega da ukaže na ona pitanja koja su, decenijama i stolicima, našim začuđenim precima predstavljala nerešive zagonetke.

RAZUMETI SVET, RASTUMAČITI ŽIVOT

Nerešive zagonetke služile su u istoriji kao građa za stvaranje mitova, tih uzbudljivih tragova čovekovog nastojanja da razume svet oko sebe. Ovo nastojanje predstavlja suštinsko obeležje svesti, neodvojivo povezano s procesom emancipacije u odnosu na vidljivu stvarnost i iskustvo, koje čovek stiće kao rezultat evolucije svojih intelektualnih sposobnosti.

U tom smislu, koren mitova nalazi se u ljudskom mišljenju, koje omogućava da se opažaji predmeta i činjenica preobrate u mentalne predstave pogodne za međusobno kombinovanje i stvaranje novih

predstava u težnji da se pronađu odgovori na suštinska životna pitanja. Stoga su veliki mitovi u vezi sa stvaranjem sveta i poreklom i sudbinom stvorenja što u njemu žive.

Najstariji mitovi, kao što su grčki mitovi o Artemidi i Dionisu, izraz su nemira koji čoveka vodi na putu iz divljaštva u civilizaciju, iz detinjstva u doba zrelosti, od rođenja do smrti i, naposljetku, do sticanja samosvesti i svesti o drugom. Ova žudnja i čuđenje pred nepoznatim jesu razlog zbog kojeg su, u svom izvornom obliku, mitovi povezani s magijom i religioznim obredima.

Grigorija Raspućina su neki smatrali lakrdijašem, dok su drugi verovali da je sveti čovek. Ovaj monah je imao gotovo natprirodnu vlast na dvoru i u porodici poslednjeg ruskog cara. Hipnotičko dejstvo i zadivljujuća snaga kojom se ovaj čovek opirao smrti i dalje su pravi izazov za nauku.

Valkire, rad Franca Štasena, ulje na platnu naslikano u drugoj deceniji XX veka. U skandinavskoj mitologiji valkire su boginje ratnice, u čijoj je moći da izaberu junake koji će poginuti u boju i potom ih isprate do večnog boravišta u Valhali.

SIMBOLIČKA PREDSTAVA SVETA

Kao luk duge što se ukazuje na nebu, mitovi prikazuju obrise imaginarnih predstava čovečanstva u kojima se šarenilo pojava i utisaka izražava višeslojnim simboličkim značenjima. Na ovom dubljem, unutrašnjem nivou uobličavaju se epovi, legende i zagonetke, kao nepoznata koja još uvek čuči u nekom skrovi-
tom kutku ljudske duše. Na taj način se uspostavlja veza između bogova i ljudi, između onostranog i ovostranog; tako se ukazuju obrisi sveta koji nadilazi vidljivu stvarnost, sveta u kojem su živa bića i duhovi jedni pokraj drugih i koji se jednako upravlja po fizičkim i nekim nepojmljivim silama.

Magija je poseban, povlašćen oblik komunikacije sa svetom božanstava. Ona predstavlja način na koji se predmetima dodeljuju skrivene sile i bićima pripisuju tajanstvene moći, dok je obred način da se, određenim liturgijskim pokretima, postupcima i ceremonijama, postignu izvesni rezultati ili situacije kojima se ruše granice svakidašnjeg postojanja. Magija i obred u biti funkcionišu kao instrumenti mita, koji uspostavlja pojmovnu predstavu sveta, porekla sveta i razvoja civilizacije, izraženu kroz usmene pripovesti i svete knjige.

U POTRAZI ZA ODGOVORIMA

Ni u XXI veku čovek nije zaboravio da zagonetke i legende i dalje traju i deluju kao smernice ponašanja, i pojedinca i zajednice, kao motor koji pokreće čitavu nauku i tehniku, jer čine građu bez koje se ništa ne može ni zamisliti ni sanjati. Rečit primer za ovo je mit o Prometeju, po grčkom predanju tvorcu ljudskog roda, koji je, suprotstavivši se drugim bogovima Olimpa, uputio ljude u tajnu vatre i zanata, odnosno otkrio im put slobode, za šta je kažnjen mukama i stradanjem.

Ova knjiga predstavlja uzbudljivu pripovest o istoriji civilizacije, počev od velikih tajni koje su od najdavnijih vremena kopkale i zaokupljale ljude i omogućile da se, kroz traganje za odgovorima i rešenjima, dospe do postignuća koja su utvrdila sliku modernog sveta.

I

TAMO GDE JE TIŠINA

Pećinsko slikarstvo iz doba poznog paleolita na kojem je predstavljen prizor iz lova.

TAMO GDE JE TIŠINA

Zadatak nauke kakva je na primer geografija ili antropologija jeste da što tačnije prikaže celokupno nasleđe naših predaka, od kojeg nam zavise i sadašnjost i budućnost. U tom cilju se razvila i usavršila, dostigavši izuzetnu preciznost, analiza raznovrsnih ostataka rasutih širom planete, tragova nebrojenih naroda od kojih svi potičemo. Danas na osnovu ostataka kostiju možemo da stvorimo jasnu sliku čoveka koji je nekada bio taj kostur i ustanovimo karakteristike naroda kojem je pripadao. Međutim, na neka pitanja iz naše istorije i dalje nema pouzdanog odgovora, ona još uvek izmiču naučnom objašnjenju, te tako još i sada ima mnogo naroda i mesta o kojima nije postignuta opšta saglasnost. Oni postoje u našem kolektivnom pamćenju i žive u delima velikih vizionara, nalazeći oslonca u čovekovoju urođenoj imaginaciji. Vredno je truda zaputiti se u ovu hermetičnu i misterioznu oblast neosvetljenih delova istorije.

1

3

2

4

1. Zlatna naušnica, pretkolumbovska kultura Miksteka.
2. Moai sa Uskršnjeg ostrva.
3. Velika sfinga u Gizi, u Egiptu.
4. Prikaz ograde drevnog utvrđenja u Zimbabveu.

MESTA NESTALA BEZ TRAGA

U istoriji čovečanstva bilo je mnogo naroda i teritorija koji su, iz različitih razloga, iščezli ne ostavivši za sobom nikakvog ili ostavivši tek neznatnog traga o svom postojanju. Za neka od njih se čak sumnja da su uopšte i postojala, pa se kao moguće objašnjenje navodilo da su ta mesta bila samo književna sredstva kojima su se služili drevni pisci. U svakom slučaju, neka od ovih mesta su i dalje obavijena velom tajne, što je više nego dovoljno da zagonetke vezane za njih budu žive još i sada.

Osim toga, mnoga mesta na kojima se desila neka katastrofa ili se odigrala strahovita bitka postala su potom istinske zagonetke. Takav je slučaj sa gradovima nestalim u dubinama mora, čitavim područjima koja su prosto iščezla u užasnim vojnim pohodima... I mada istraživači ne posustaju u svom trudu, i mada se uporno istražuju tragovi svih tih mesta zbrisanih s lica zemlje, za mnoga se čini prosto nemoguće da će jednoga dana legende o njima biti zamenjene istinama utvrđenim na činjenicama.

TAJANSTVENA CIVILIZACIJA MU

Jednu od najvećih tajni iščezlih civilizacija predstavlja kontinent Mu, koji je, navodno, pre dve hiljade godina nestao poplavljen vodama Tihog okeana. Mit o kontinentu Mu govori ne samo o ogromnom ostrvu koje je nestalo nego takođe uvodi pretpostavku o prvobitnoj civilizaciji od koje možda vodi poreklo čitav ljudski rod.

Hram Tiruvengalanata u Karnataki, na jugu Indije, gde su otkrivene tablice koje su kasnije podstakle Čerčvordovu pretpostavku o iščezlom kontinentu Mu. I pored sveg uloženog truda, geološka istraživanja okeanskog dna nisu pružila nikakve dokaze njegovog postojanja.

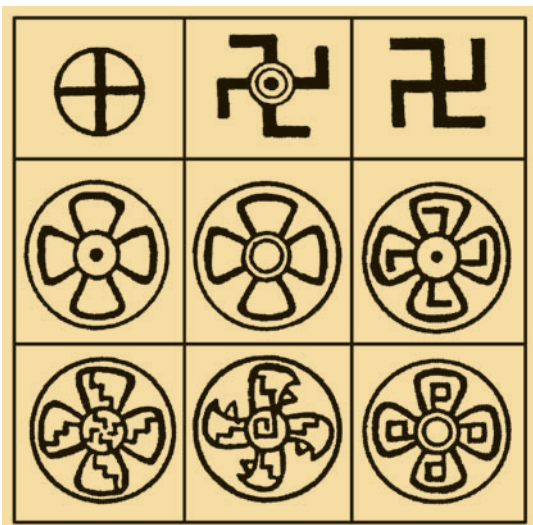
bila je kriva za iščeznuće ovalike kopnene mase nazvane kontinentom Mu, po simbolima M i U otkrivenim u jednom majanskom tekstu u kojem se, navodno, spominje ovaj iščezli kontinent.

ČERČVORDOVA ODISEJA

Jedna od najvažnijih ličnosti među tragaocima za kontinentom Mu nesumnjivo je bio Džeјms Čerčvord. Ovaj pukovnik britanske vojske poveo je 1883. ekspediciju u Mongoliju i Sibir da bi sakupio podatke potrebne za formulisane hipoteze o onome što se moglo dogoditi na južnom Pacifiku.

Budući da je u vreme svoje vojne službe u Indiji uspostavio bliske odnose s nekim hinduističkim sveštenicima, Čerčvord su bile dostupne arhive ispisane drevnim jezicima na glinenim tablicama sušenim na suncu. Pretpostavljalo se da su ove tablice pripadale civilizaciji koja je u drevno doba nastanjivala kontinent Mu. Nakon opsežnog istraživanja ovih

U XX veku razvijale su se brojne geološke teorije koje su se bavile mogućnošću da je postojao kontinent koji je potom nestao, a u pradávnim vremenima je mogao zauzimati basen Tihog okeana. Prema najverovatnijoj od ovih teorija, krhka zemljina kora na kojoj je počivao ovaj okean

Shematski prikaz nekih znakova s tablica koje je u Meksiku pronašao Vilijam Niven. Pažnju odmah privlače kukasti krstovi, jedan od najčešćih znakova u mnogim zapisima pronađenim od Azije do Evrope.

ta su bili prvi ljudi i prvi doseljenici na našoj planeti.

Iako je sadržaj drevnih tablica navodno potvrdio Čerčvordove teorije, njegove ideje su delovale nesuvislo. Međutim, analiza važnog otkrića severnoameričkog geologa Vilijama Nivena iz 1921. godine, koji je pronašao čak 2600 tablica, pokazala je iznenađujuću podudarnost s ranije već iznesenim Čerčvordovim zaključcima. Činilo se izvesno da su i Čerčvordove tablice (nazvane *naacals*) i one koje je otkrio Niven bile pisane možda prvim jezikom kojim se u preistoriji govorilo u Americi.

relikvija, Čerčvord je razvio teoriju o nestalom kontinentu i, povrh toga, pokušao da opiše ljude za koje je pretpostavljao da su tamo živeli.

Čerčvord je došao do zaključka da tablice nisu pripadale nijednoj poznatoj civilizaciji, te da se njihov sadržaj odnosi na stvaranje Zemlje i čoveka, i na mesto gde se ovaj najpre pojavio. Ovi smeli zaključci, zasnovani na iscrpnom proučavanju sadržaja tablica, utvrdili su da je kontinent Mu postojao i da se nalazio na prostoru omeđenom Havajima, Fidžijem i Uskršnjim ostrvom. Osim toga, stanovnici ovog kontinen-

Moai de Isla de Pascua. La majestuosidad de estas estatuas, que otean el horizonte del océano, ha exaltado la imaginación de muchos investigadores.

IZGUBLJENI KONTINENTI

Nestala pod morem pre 12.000 godina, zemlja Mu i dalje pokreće rasprave i podstiče spekulacije. Čovek će i dalje biti zapanjen mogućnošću da je neka napredna civilizacija možda postojala mnogo pre vremena o kojem imamo bilo kakve istorijske podatke. Tajanstveni nestanak tako ogromnog kopna u Tihom okeanu i dalje će biti predmet proučavanja naučne zajednice.

JESU LI MOAI OSTACI CIVILIZACIJE MU?

Pukovnik Džon Čerčvord tvrdio je u svojim spisima da je napredna civilizacija s kontinenta Mu podigla kamene divove na Uskršnjem ostrvu, koje leži na samoj osi polinezijskog arhipelaga. Ovo ostrvo, koje je 1722. otkrio holandski moreplovac Rogeven, krije nebrojene zagonetke, od kojih se mnoge odnose na šest stotina kamenih statua nazvanih moai. Međutim, za vezu koju je Čerčvord uspostavio između ovih statua i civilizacije s kontinenta Mu nema posebno pouzdanih dokaza, već se ona zasniva više na intuiciji ovog britanskog pukovnika nego na nekoj verodostojnoj i proverenoj tezi. Osim toga, još se jedan mit o iščezloj civilizaciji dovodi u vezu s *moaima*, koji se objašnjavaju kao baština nestale civilizacije Lemurije. Ovu teoriju je početkom XX veka formulisala Jelena Blavacka, osnivač Teozofskog društva, otvoreno se suprotstavivši spomenutoj teoriji Džona Čerčvorda.

GEOGRAFIJA OSTRVA POTONULOG U MORU

Ubeđen da sveti tekstovi na tablicama nedvosmisleno upućuju na kontinent Mu, Čerčvord je sastavio detaljan opis morfologije i položaja kontinenta. Prema njegovim nalazima, kontinent Mu je pokrивao široko prostranstvo, čija bi južna granica trebalo da predstavlja zamišljenu liniju povučenu između Uskršnjeg ostrva i ostrva Fidži.

Kontinent bi trebalo da je imao površinu obuhvaćenu razdaljinom od otprilike 5000 km sa severa ka jugu i 1000 km sa istoka na zapad, koja se sastojala od zemljišta razdeljenog kanalima. Ovaj poslednji detalj izgleda da dovodi kontinent Mu u direktnu vezu s mitom o Atlantidi, kako ga je predstavio Platon, vezu koja, ma kako smela i bezumna bila, i bez obzira na greške u utvrđivanju položaja i geografskom opisu, pokazuje snagu ovakvih kontinenata izgubljenih u svetu kolektivne imaginacije.

LEMURIJA, KONTINENT U TIHOM OKEANU

Kontinent Lemurija je pre potopa mogao biti geografski most koji je spajao jug Indije s Južnom Afrikom. Brojni istraživači su ukazivali da su žitelji Lemurije predstavljali prethodnicu svekolike izvorne američke kulture.

Ako prihvatimo tvrdnje istraživača koje govore u prilog njenog postojanja, Lemurija je bila jedna od najdrevnijih civilizacija. Prostirala se između Azije, Australije i onoga što je danas američki kontinent, u južnom delu Tihog okeana. Prema hronologiji koju navode oni što tvrde da je ova civilizacija postojala, ovaj drevni narod je započeo svoj put otprilike 98.000 godina pre Hristovog rođenja, nestavši s lica zemlje devedeset hiljada godina kasnije.

Ledeno more, delo romantičarskog slikara Kaspara D. Fridriha. Posle neuspelog pokušaja da se postojanje izgubljenog kontinenta Lemurije utvrdi geološkom teorijom, ono je postalo skup verovanja u kojem se tradicija nestalih kontinenata meša sa elementima mistične teozofije.

OD BIOLOŠKOG KONTEKSTA DO KATEGORIJE MITA

Etimološki koren reči lemuria seže u polemiku koja se vodila krajem XIX veka u ondašnjim krugovima biologa. Za nastanak kontroverze, iz koje se potom razvio mit o Lemuriji, bio je odgovoran britanski zoolog P. L. Slejter. On je na osnovu proučavanja fosilnih ostataka veoma sličnih onima pronađenim na jugu Indije i u Južnoj Africi, izneo tvrdnju o postojanju kopnene mase veličine kontinenta koja se nalazila u Indijskom okeanu, a u pravadno doba je, povezujući ove dve teritorije, služila kao geografski most. Ta teorija je izgrađena na osnovu fosila koji pripadaju vrsti lemura, primata s krupnim očima i velikim ušima, u čiju je čast Slejter ovo kopno i prozvao *Lemurija*.

Teza koju je postavio ovaj britanski zoolog izazvala je različite stavove među učenjacima, ali je naišla na podršku i takvih naučnika kakav je bio Tomas Haksli (1825–1895). Ipak, tu hipotezu je nedugo potom osporila suprotna teorija o kretanju kontinenata, prema kojoj su današnji kontinenti u prošlosti bili spojeni u jedinstven kontinent zvani Pangea.

Ali baš kada se činilo da je teorija o Lemuriji osuđena na zaborav, teozofkinja Jelena Blavacka ju je 1888. unela u svoje delo *Tajna doktrina*. Od tada su biološke osnove na kojima je bila